

POSTANOWIENIE

Dnia 24 kwietnia 2025 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Andrzej Stępka

po rozpoznaniu w dniu 24 kwietnia 2025 r.
na posiedzeniu bez udziału stron
w sprawie **A. B.**
oskarżonej o czyn z art. 244 k.k.,
skargi obrońcy oskarżonej
na wyrok Sądu Okręgowego w Białymstoku
z dnia 17 grudnia 2024 r., sygn. akt VIII Ka 613/24,
uchylający wyrok Sądu Rejonowego w Białymstoku
z dnia 13 maja 2024 r., sygn. akt III K 1946/23
- i przekazujący sprawę do ponownego rozpoznania,
na podstawie art. 539e § 2 k.p.k. *a contrario*

postanowił

**oddalić skargę, a kosztami sądowymi postępowania skargowego
obciążyć oskarżoną A. B .**

UZASADNIENIE

A. B. oskarżona została o to, że w dniu 2 sierpnia 2023 r. w B. na ul. S. na drodze publicznej prowadziła w ruchu lądowym pojazd mechaniczny marki M. o nr rej. [...]. nie stosując się do orzeczonego wyrokiem Sądu Rejonowego w O., sygn. akt II W [...]/23, zakazu prowadzenia wszelkich pojazdów mechanicznych kategorii B, tj. o czyn z art 244 k.k.

Sąd Rejonowy w Białymstoku na mocy wyroku z dnia 13 maja 2024 r., sygn. akt III K 1946/23, na podstawie art. 17 § 1 pkt 3 k.p.k. w zw. z art. 1 § 2 k.k. umorzył postępowanie karne wobec oskarżonej A. B. , kosztami procesu obciążając Skarb Państwa.

Na skutek apelacji wniesionej przez prokuratora od tego wyroku, Sąd Okręgowy w Białymstoku wyrokiem z dnia 17 grudnia 2024 r., sygn. akt VIII Ka 613/24, zaskarżony wyrok uchylił i sprawę przekazał do ponownego rozpoznania Sądowi Rejonowemu w Białymstoku.

Na powyższy wyrok Sądu odwoławczego skargę wniósł obrońca A. B. , który na podstawie art. 539a § 3 k.p.k. zaskarżonemu wyrokowi zarzucił obrazę przepisów postępowania, a mianowicie art. 437 § 1 i 2 k.p.k. poprzez błędne przyjęcie, że zachodzi potrzeba przeprowadzenia przewodu na nowo w całości, podczas gdy istniały podstawy do utrzymania w mocy wyroku Sądu I instancji w sytuacji wadliwie sformułowanego przez prokuratora zarzutu naruszenia prawa materialnego.

W konkluzji obrońca wniósł o uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy Sądowi Okręgowemu w Białymstoku do ponownego rozpoznania.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Skarga wniesiona przez obrońcę okazała się niezasadna.

Zgodnie z art. 539a § 1 i 3 k.p.k. skargę na wyrok sądu odwoławczego uchylający wyrok sądu I instancji i przekazujący sprawę do ponownego rozpoznania można wnieść, gdy wydanie na etapie postępowania apelacyjnego orzeczenia o charakterze kasatoryjnym naruszało art. 437 k.p.k. lub też, gdy przy wydaniu tego orzeczenia wystąpiła bezwzględna przyczyna odwoławcza z art. 439 § 1 k.p.k. Z treści powyższych przepisów wynika, że rozpoznanie skargi musi ograniczać się do zbadania, czy zachodzi tzw. bezwzględna przyczyna odwoławcza z art. 439 § 1 k.p.k., albo czy sąd odwoławczy uchylił wyrok mimo braku formalnych przeszkód określonych w art. 454 k.p.k. do wydania wyroku zmieniającego oraz czy jest konieczne przeprowadzenie w całości przewodu sądowego (art. 437 § 2 *in fine* k.p.k.). Przedmiotem kontroli w tym postępowaniu jest więc jedynie stwierdzenie, czy uchylając wyrok sądu pierwszej instancji z przekazaniem sprawy do ponownego rozpoznania, sąd odwoławczy kierował się podstawami wydania

wyroku kasatoryjnego wskazanymi w art. 539a § 3 k.p.k. oraz czy takie rozstrzygnięcie było w konkretnej sprawie konieczne. Natomiast niedopuszczalne jest, aby Sąd Najwyższy w trybie art. 539a k.p.k. ponownie, samodzielnie ocenił, czy zachowanie oskarżonego/oskarżonej wyczerpuje znamiona czynu zabronionego, doszedł do odmiennych wniosków i z tego powodu uchylił zaskarżony wyrok (*por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 10 lutego 2017 r., IV KS 6/16, LEX nr 2204960*).

Sąd Najwyższy w postępowaniu wywołanym wniesieniem skargi na wyrok sądu odwoławczego nie może więc oceniać, czy zaistniały merytoryczne podstawy określone w art. 454 k.p.k. do wydania wyroku zmieniającego – nie jest bowiem władny na podstawie przepisu art. 539a § 1 k.p.k. do oceniania materiału dowodowego przedstawionego w sprawie – rozpoznanie sprawy w tym zakresie należy bowiem do sądów powszechnych. Interwencja Sądu Najwyższego w ten zakres orzekania stanowiłaby naruszenie ich kompetencji do rozpoznania sprawy. W konsekwencji, nie może w niniejszym przypadku ocenić, czy wnioski wysnute przez Sąd odwoławczy na podstawie zgromadzonego w sprawie materiału dowodowego są prawidłowe.

Sąd I instancji umorzył postępowanie wobec oskarżonej A. B. na podstawie art. 17 § 1 pkt 3 k.p.k., konkludując dokonaną ocenę materiału dowodowego w ten sposób, że chociaż „od strony formalnej oskarżona rzeczywiście prowadziła pojazd mechaniczny wbrew orzeczonemu przez Sąd zakazowi”, to jednak uznał, iż „postępowanie o wykroczenie z art. 94 § 1 k.w. w stosunku do oskarżonej A. B. w związku z kontrolą drogową z dnia 2.03.2023 r. nie powinno być prowadzone”; zatem „skoro z naruszeniem wszelkich zasad zostało przeprowadzone postępowanie o wykroczenie z art. 94 § 1 k.w. i zapadł wyrok nakazowy orzekający zakaz prowadzenia pojazdów mechanicznych, to w ocenie Sądu naruszenie tego zakazu przez oskarżoną nie może być uznane za szkodliwe w stopniu większym niż znikomy, inna ocena tej sytuacji byłaby sprzeczna z zasadami sprawiedliwości, obiektywizmu”. W rezultacie uznał ten Sąd, że nie zaistniały przesłanki do innej oceny społecznej szkodliwości czynu niż znikoma, a ukaranie oskarżonej byłoby zwyczajnie niesprawiedliwe.

Natomiast z treści uzasadnienia Sądu odwoławczego wynika, że Sąd ten dokonał zupełnie odmiennej oceny materiału dowodowego. Wskazał bowiem: „Należy przy tym również zwrócić uwagę, że Sąd I Instancji w swojej ocenie społecznej szkodliwości zupełnie pomija dotychczasową postawę oskarżonej oraz pozostałe okoliczności mające wpływ na ocenę jej zachowania. Innymi słowy traktuje materiał dowodowy w sposób wyrywkowy, wybiórczy. Z akt sprawy wynika, że w przypadku oskarżonej nie można mówić o incydentalnym charakterze nieprzestrzegania przez nią porządku prawnego. A. B. w ciągu ostatnich 2 lat od popełnienia zarzucanego jej czynu była wielokrotnie karana za wykroczenia drogowe (k. 12-14), m.in. za przekraczanie prędkości czy też wyprzedzanie w niedozwolonym miejscu. Warto zwrócić uwagę, że oskarżona już drugi raz w przedziale czasowym 8 miesięcy dopuściła się naruszenia norm prawnych obowiązujących w społeczeństwie i prowadziła pojazd mechaniczny w sytuacji, gdy wydano wobec niej odpowiednio decyzje o cofnięciu uprawnień do prowadzenia pojazdów, jak i ww. wyrok nakazowy, w którym orzeczono środek karny w postaci zakazu prowadzenia pojazdów mechanicznych kategorii B. Wobec takich okoliczności wnioszek Sądu I Instancji, że oskarżona nie powinna być ukarana za naruszenie prawa z uwagi na znikomą społeczną szkodliwość popełnionego przez nią czynu nie znajduje potwierdzenia w żadnym elemencie niniejszej sprawy”.

Sąd II instancji wskazał następnie jednoznacznie, że: „Sąd Okręgowy z przyczyn wskazanych w poprzednich częściach uzasadnienia uwzględnił zarzut apelacyjny prokuratora. Z uwagi na okoliczność, iż postępowanie w I instancji zostało umorzone. Sąd Okręgowy, stosowanie do treści art. 454 § 1 k.p.k. i wynikającej z niego reguły *ne peius*, nie mógł wydać wyroku reformatoryjnego, dlatego też, uwzględniając wniosek apelującego, uchylił wyrok i przekazał sprawę Sądowi I Instancji do ponownego rozpoznania”.

W rezultacie, obrońca A. B. bezpodstawnie wywodzi, że błędnie „Sąd Odwoławczy uchylił rozstrzygnięcie Sądu I instancji wyłącznie w oparciu o sformułowany w apelacji wniesionej na niekorzyść oskarżonej zarzut naruszenia prawa materialnego, a mianowicie art. 115 § 2 k.k., przy braku zaskarżenia w apelacji ustaleń faktycznych”. Jednak w niniejszej sprawie Sąd II instancji uzasadnił, na jakiej podstawie uznał, iż twierdzenie o winie oskarżonej (niezależnie

od tego, czy opiera się ono na odmiennej interpretacji dotychczas przeprowadzonych dowodów, czy też jest ono wynikiem dopuszczenia przez sąd *ad quem* dodatkowych dowodów, uzupełnienia przewodu sądowego i dokonania oceny dotychczasowego materiału dowodowego w świetle dowodów dopuszczonych i przeprowadzonych na etapie postępowania odwoławczego) jawi się jako bezsporne i mające pełne oparcie w przeprowadzonych w sprawie dowodach (tak Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 27 października 2023 r., IV KS 26/23, LEX nr 3620731).

W rezultacie, konieczne było uchylenie wyroku Sądu I instancji, skoro zgodnie z art. 454 § 1 k.p.k. sąd odwoławczy nie może skazać oskarżonego, który został uniewinniony w pierwszej instancji lub co do którego w pierwszej instancji umorzono postępowanie. W takim wypadku kontrola skargowa przeprowadzana przez Sąd Najwyższy w postępowaniu prowadzonym w oparciu o art. 539a k.p.k. obejmuje ocenę prawidłowości zastosowania tego przepisu pod kątem spełnienia warunku, że sąd odwoławczy „nie może skazać oskarżonego”. A zatem Sąd odwoławczy nie miał możliwości dalszego procedowania w sytuacji, w której uznał, że zachodzą podstawy do wydania wyroku pogarszającego sytuację prawną oskarżonej. Z analizy treści uzasadnienia Sądu odwoławczego wynika przy tym, że podstawą uchylenia wyroku Sądu I instancji nie była wyłącznie sama tylko możliwość wydania takiego wyroku w ponownym postępowaniu przed sądem I instancji, a realne przekonanie o konieczności bezwarunkowego skazania oskarżonej (por. uchwała składu siedmiu sędziów Sądu Najwyższego z dnia 20 września 2018 r., I KZP 10/18, OSKNKW 2018, z. 11, poz. 73; wyrok SN z dnia 24 lipca 2019 r., IV KS 30/19, LEX nr 269538).

Nie jest przy tym możliwe ocenienie w trybie skargi wniesionej na podstawie art. 539a § 1 k.p.k. przez Sąd Najwyższy, czy zaistniały merytoryczne podstawy określone w art. 454 k.p.k. do wydania wyroku zmieniającego i skazującego – nie jest bowiem władny na podstawie przepisu art. 539a § 1 k.p.k. do oceniania materiału dowodowego przedstawionego w sprawie – a tym bardziej oceniania stopnia społecznej szkodliwości czynu zarzucanego oskarżonej. Analiza sprawy natomiast nie wykazała, by doszło do naruszenia art. 437 k.p.k. – co jest jedyną płaszczyzną oceny dokonywanej w trybie przepisu art. 539a § 1 i 3 k.p.k. Na marginesie można wskazać, że dopuszczalne jest podniesienie zarzutu obrazy prawa materialnego w postaci art. 115 § 2 k.k. – jednak tylko wtedy, gdy skarżący wykaże,

że przy ocenie stopnia społecznej szkodliwości czynu pominięto okoliczności (lub okoliczność) wymienione w powołanym wyżej przepisie lub wzięto pod uwagę okoliczności (lub okoliczność) w nim niewymienione (*por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 19 lipca 2023 r., I KZ 21/23, LEX nr 3586102*). Tak też w niniejszej sprawie Sąd odwoławczy takie okoliczności wykazał i na nie się powołał.

Mając powyższe na względzie na podstawie art. 539e § 2 k.p.k. postanowiono jak w części wstępnej postanowienia. Rozstrzygnięcie co do kosztów postępowania znajduje uzasadnienie w treści art. 539f k.p.k. w zw. z art. 527 § 2 k.p.k.

[J.J.]

[a.ł]